

Shrnutí dosavadní debaty o středním článku

Miroslav Hřebecký
EDUin, o.p.s.

Setkání lídrů ÚPKŽ, 10. 3. 2020

Střední článek v okresní úrovni

1869: Okresní školní rady

1920: Okresní školní rady

1948: MNV / ONV

1990 – 2000: Školské úřady

DŘÍVĚJŠÍ MODEL (ODVĚTVOVÉ ŘÍZENÍ)

- školské úřady spadající pod MŠMT
- střední článek resortní správy
- okresní struktura
- ministerstvo jmenovalo jejich ředitele.

DŘÍVĚJŠÍ MODEL (ODVĚTVOVÉ ŘÍZENÍ)

- MŠ a ZŠ zřizovaly obce – se souhlasem ŠÚ
- SŠ zřizovalo MŠMT
- ŠÚ se staraly po okresech o DVPP (učitelů i ředitelů)
- zřizovaly střediska služeb školám
- pověřovaly pro každý vyučovací předmět okresní metodiky.

DŘÍVĚJŠÍ MODEL (ODVĚTVOVÉ ŘÍZENÍ)

- do roku 1993 byl ŠÚ i zaměstnavatelem učitelů
- ŠÚ vedl školám účetnictví
- postupný přechod škol na právní subjektivitu
- pravidelně se scházel s vedením škol, školy navštěvoval.

DŘÍVĚJŠÍ MODEL (ODVĚTVOVÉ ŘÍZENÍ)

- ŠÚ jmenoval ředitele škol (se souhlasem zřizovatele)
- ve sporném případě mělo poslední slovo MŠMT
- prováděl hodnocení ředitelů (rozdílné kvality).

Důkladná znalost situace -
statistiky (evidenčně i o SŠ) -
počty žáků, evidence
pedagogů (aprobovanost,
věk...).

Znalost konkrétní praxe škol
i aktérů.

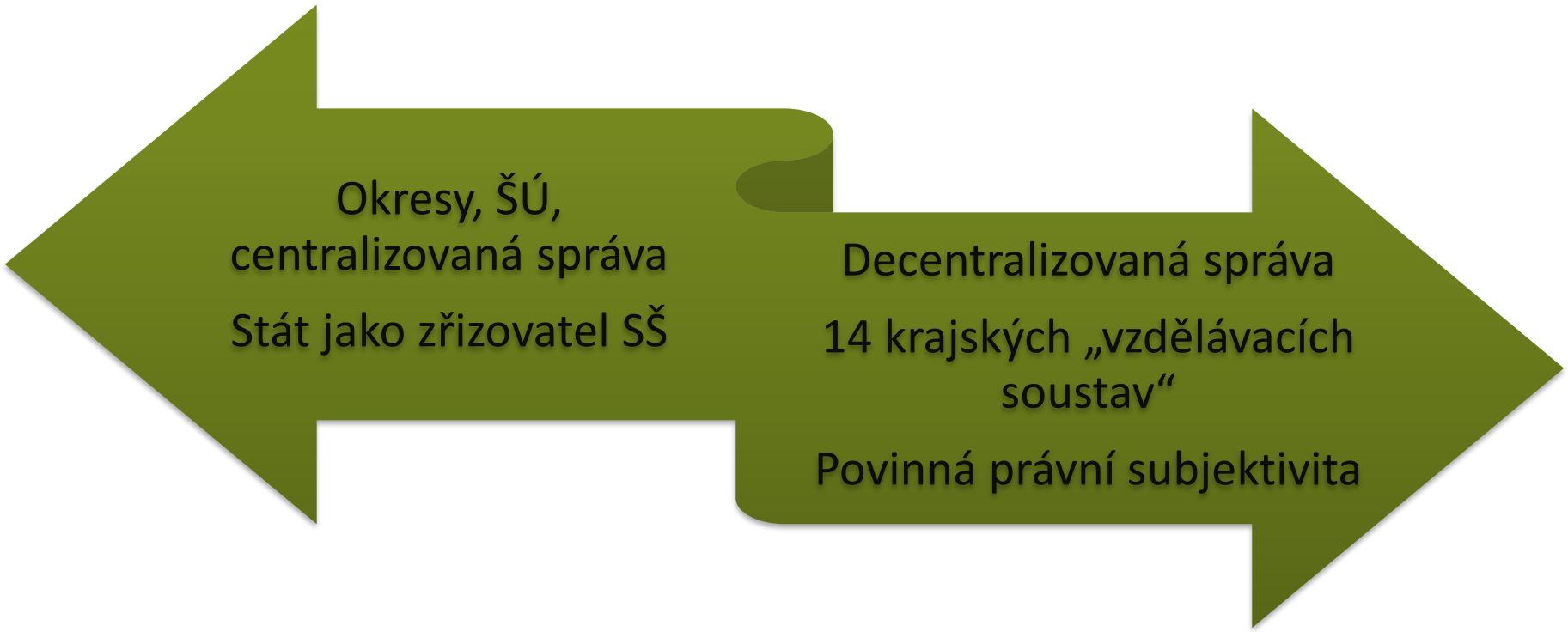
Vedení DVPP dle potřeb
regionu.

Slabé odborné vedení
ředitelů ŠÚ ze strany MŠMT.

Občasný vliv politiky do
obsazení vedení ŠÚ.

Někdy formalistní přístup –
spíše úřednicko - statistická
role nežli ta podpůrná.

2000

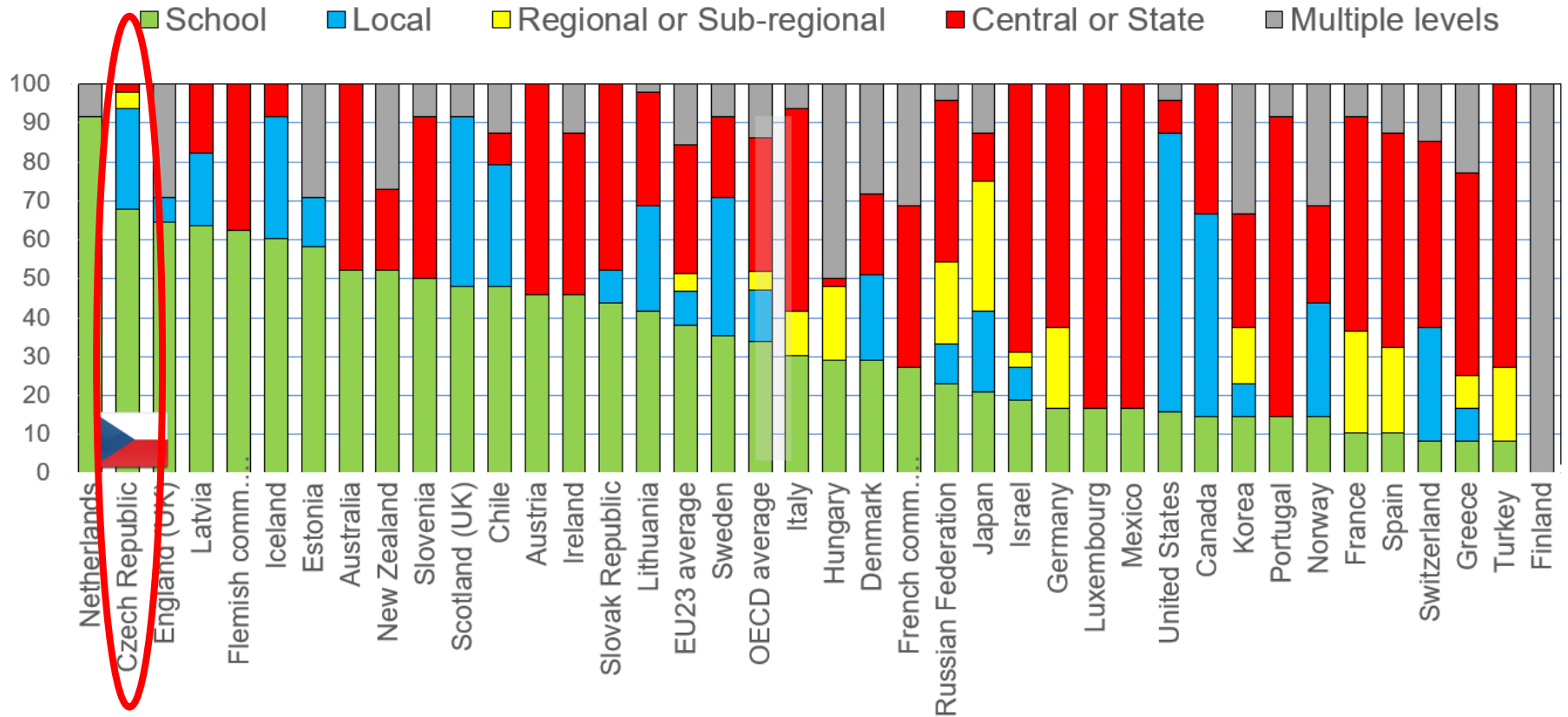
Okresy, ŠÚ,
centralizovaná správa
Stát jako zřizovatel SŠ

Decentralizovaná správa
14 krajských „vzdělávacích
soustav“
Povinná právní subjektivita

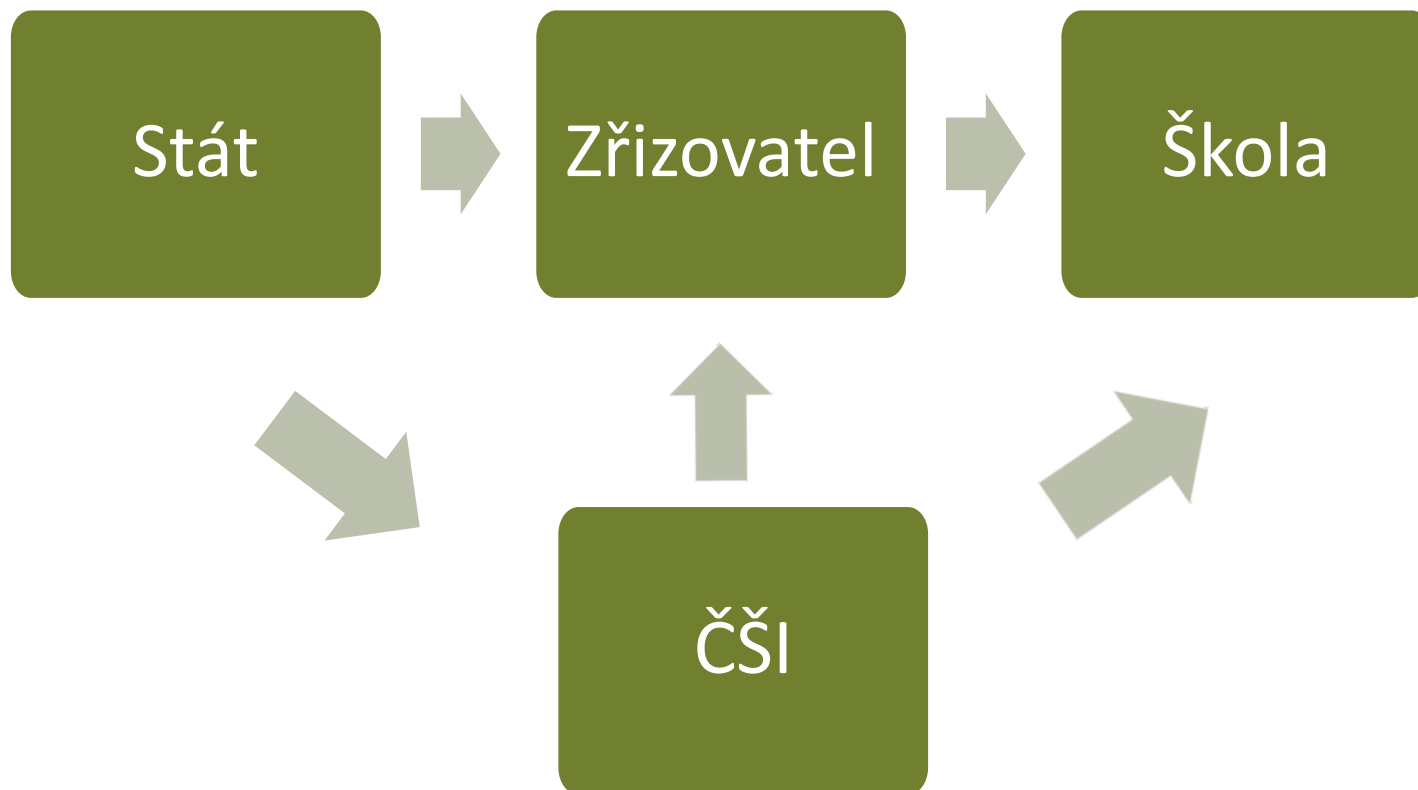
Míra decentralizace

Who decides?

Percentage of decisions taken at each level of government in public lower secondary education (2017)

Zdroj: Education Indicators in Focus, OECD 2018

Stát

Škola

ČŠI

Funguje to?

The logo consists of the text "EDU 2030+" in a bold, black, sans-serif font. The text is centered within a light blue speech bubble shape that has a rounded top and a tail pointing towards the bottom right.

EDU
2030⁺

HLAVNÍ SMĚRY VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+

Otázkou řízení celé vzdělávací soustavy se v ČR nikdo systematicky nezabývá.

Co konkrétně nejvíce brání v dosahování obou hlavních cílů S2030+?

Decentralizace

Relevance a adaptace
na místní podmínky a
individuální potřeby
žáků

Vyrovňování
vzdělanostních
nerovností

Hlavní problémy

1. Nejasné **vymezení kompetencí**, odpovědností a pravomocí jednotlivých aktérů.
2. Chybí **jasná vize** a shoda na **cílech vzdělávání**.
3. Fragmentace zřizovatelů, **odborný deficit**.
4. Chybí **podpůrné a poradenské složky**, případně jsou roztržštěné.

Hlavní problémy

5. Dochází k **plýtvání kapacit** – školy si většinu služeb musí zajišťovat samy.
6. **Resortismus** – není funkční propojení se sociálními a zdravotními službami.
7. **Špatná komunikace**, zpoždování a zkreslování informací spojené s růstem nedůvěry.
8. Chybí klíčová **data o vzdělávacím systému** (monitoring vzdělávacích cest žáků, data o PP).

Návrh HSVP – střední článek

- bez přímé rozhodovací pravomoci, podpůrná a koordinační role
- informace oběma směry, lepší využití dat
- koordinace metodické podpory školám
- implementace hlavních opatření S2030+
- koordinace činnosti v území, škol mezi sebou
- snížení administrativní zátěže, sdílení kapacit.

2019: SKAV - šetření DELPHI

Identifikace prioritních témat ve vzdělávání
metodou Delphi

Autorský tým:

- příprava šetření: Silvie Pýchová (SKAV), Jana Straková (Univerzita Karlova)
- metodika a realizace: Michal Pazour, Ondřej Pokorný (TC AV ČR)

	Hodnocený výrok	Součet pořadí
	Státní politika ve vzdělávání je nekoncepční a nesystémová, nemá jasně a dlouhodobě stanovený cíl a jasné priority. Podléhá momentálním vlivům, požadavky se mění s každým novým ministrem.	4
	České školství jako celek je dlouhodobě podfinancované.	5
	Ředitelé škol jsou zavaleni administrativou a chybí jim jakákoli podpora.	11
	Pedagogické fakulty nepřipravují absolventy pro moderní školu.	11
	Učitelé mají příliš nízké platy.	16
	Slabinou českého vzdělávacího systému jsou velké rozdíly mezi jednotlivými školami ve výsledcích a složení žáků, kteří školy navštěvují. To znamená, že z hlediska kvality vzdělávání je hodně důležité, jakou školu žák navštěvuje.	23
	Učitelé nejsou dobře profesně připraveni („neznaří řemeslo“). Chybí jim didaktická výbava, neumějí dobře pracovat s cíli a vyhodnocovat dopady své pedagogické práce.	25
	V českých školách je nedostatek kvalitních ředitelů.	28
	Ve školách chybějí kvalifikovaní učitelé.	28
	Inkluze (společné vzdělávání) nebyla dobře připravena ani vysvětlena.	32
	Způsob výuky ve školách je zastaralý.	40
	Škola neklade dostatečný důraz na wellbeing žáků. České děti nechodí do školy rády a neteší se učení.	43
	Na všech úrovních vzdělávacího systému panuje nedůvěra a chybí spolupráce mezi aktéry.	44
	Ve školách chybí podpora pro nadané děti.	47
	Pro rozhodování ve vzdělávání chybí klíčové informace. Dostupné informace nejsou dobře využívány.	48
	Škola vede žáky nedostatečně k zodpovědnosti, aktivitě a autonomii, nerozvíjí kompetence k učení.	48
	Potřeba národních zkoušek (přijímací zkoušky do maturitního studia, standardizované maturitní zkoušky) není zřejmá. Jejich současná podoba poškozuje vzdělávání.	51
	Učitelé jsou zavaleni administrativou.	58
	Učitelé trpí frustrací, osamělostí, vyhořením.	60
	Snaha o hledání jednoho správného řešení pro všechny je nerealistická a kontraproduktivní.	61
	Chybí základní účel školy - jasně popsany a deklarovaný a přijatý školami i společností.	62
	Tvůrci vzdělávacích politik a vedoucí pracovníci v rezortu školství na národní, regionální a lokální úrovni jsou nekompetentní.	65
	Absence středního článku řízení škol na úrovni bývalých školských úřadů brzdí rozvoj základního školství.	65
	Snaha o centralizaci školství (např. prostřednictvím jednotných testů, srovnávání, apod.) omezuje prostor pro individuální rozvoj žáků a jejich potřeb.	65
	Povolání učitele má nízkou společenskou prestiž.	67
	Škola neklade dostatečný důraz na mediální výchovu a kritické myšlení.	71
	Učitelům se nedostává metodické podpory a kvalitního dalšího vzdělávání.	79
	Pro děti se sociálním a ekonomickým znevýhodněním není dostupná včasná péče, která by včas pomohla nastartovat jejich rozvoj.	79
	Odborné vzdělávání má nedostatečnou kvalitu a nereaguje na potřeby moderní společnosti a trhu práce.	82
	Škola neklade dostatečný důraz na výchovu k demokracii a občanství.	86
	Škola žáky nedostatečně jazykově vybavuje.	86
	Škola nedostatečně rozvíjí digitální gramotnost.	94
	Rodiče přesouvají zodpovědnost za výchovu dětí na školu.	100
	Slabinou českého vzdělávacího systému je přetrvávající existence segregovaných škol, ve kterých se vzdělává většina romských žáků.	103
	Dochází k likvidaci systému speciálního školství.	103
	Rodiče chtějí příliš zasahovat do chodu školy.	110
	Povinné předškolní vzdělávání nemá žádné opodstatnění a jen zbytečně zatěžuje systém.	111
	Konzervativní rodiče a jejich spokojenost se stávajícím stavem brzdí inovace.	112
	Požadavek povinného vzdělávání je pro děti a rodiče v současné době již příliš svazující.	117

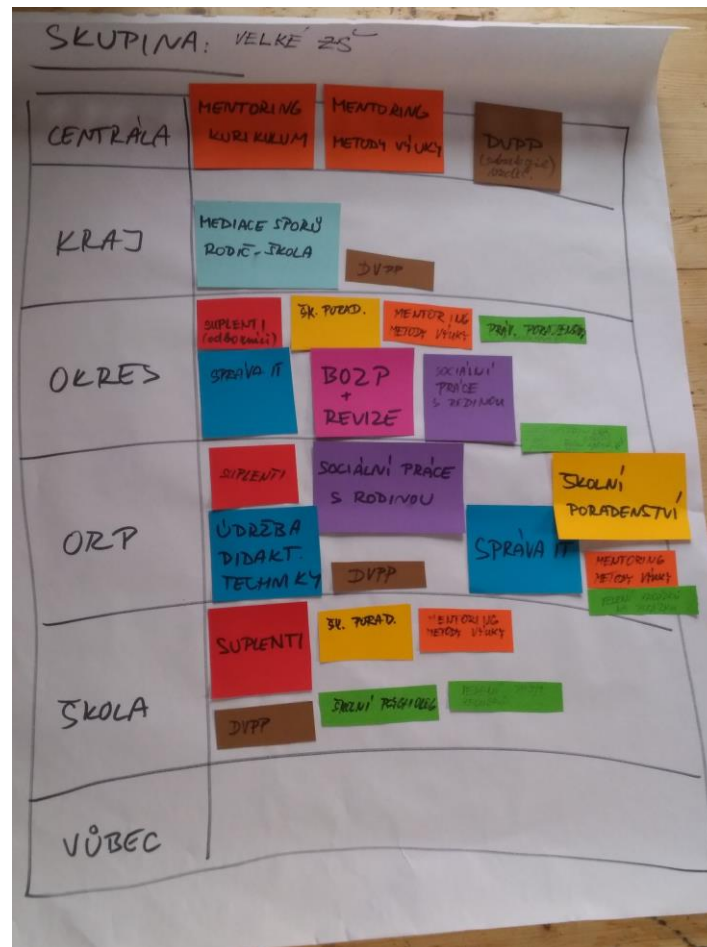
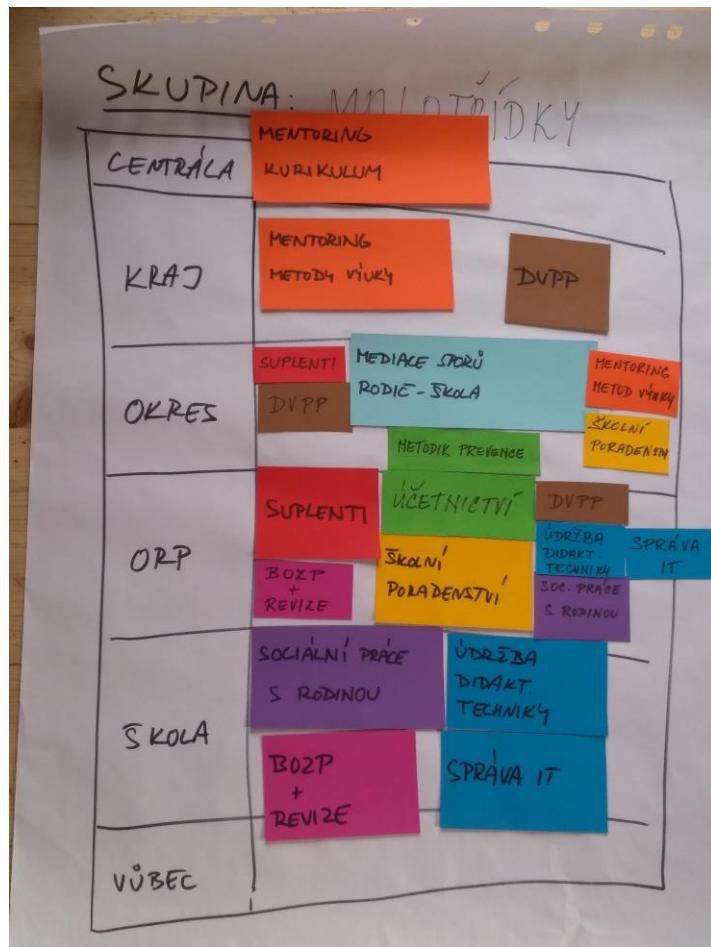
DELPHI - komentáře

- „Stát přehodil svou zodpovědnost na jiné.“
- „Na kraji sedí skupinka, která si cosi dělá bez vazby s realitou...“
- „Střední článek chybí za předpokladu, že by byl funkční. Vzhledem k tomu, jak zoufale chybějí kompetentní lidi ve školství skoro všude, nevím, proč by se měli najednou najít pro střední článek řízení nějakí lumeni.“
- „Řízení literární formou je možné jen ve vyspělé společnosti.“

Jak dál?

- MŠMT – pilot
- OP JAK
- SRP - Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (NPI)
- Partnerství 2030 (SKAV, NČS)
- Eduzměna - pilot ve vybraném ORP
- PS vzdělávání NS MAS.

EDUin – workshopy s MAS a řediteli

Děkuji za pozornost

miroslav.hrebecky@eduin.cz

